

مرکز ارزیابی و نظارت راهبردی اجرای سیاست های کلی نظام

تکالیف سیاست‌های کلی نظام برای جهش تولید

بأنضمام دستگاه‌های مخاطب احکام سیاستی

فهرست

الف - مقدمه	۳
ب - منطق طبقه‌بندی سیاست‌های کلی جهش تولید	۴
ج - اولویت‌های تولید در کشور	۵
د - تحلیل سیاست‌های کلی بر اساس عوامل ۸ گانه	۷
۱. سیاست‌های کلی مرتبط با بازار	۷
۲. سیاست‌های کلی مرتبط با سرمایه	۸
۳. سیاست‌های کلی مرتبط با تأمین مواد اولیه	۹
۴. سیاست‌های کلی مرتبط با نیروی کار	۱۰
۵. سیاست‌های کلی مرتبط با فن‌آوری	۱۱
۶. سیاست‌های کلی مرتبط با فرهنگ تولید و مصرف	۱۲
۷. سیاست‌های کلی مرتبط با محیط کسب و کار	۱۳
۸. سیاست‌های کلی مرتبط با ایجاد زیرساخت‌ها	۱۶
ه - سیاستها و احکام اقتصادی زودبازده	۱۷
۱. سیاست‌های کلی مرتبط با بازار	۱۸
۲. سیاست‌های کلی مرتبط با سرمایه	۱۹
۳. سیاست‌های کلی مرتبط با تأمین مواد اولیه	۲۰
۴. سیاست‌های کلی مرتبط با نیروی کار	۲۰
۵. سیاست‌های کلی مرتبط با فن‌آوری	۲۱
۶. سیاست‌های کلی مرتبط با فرهنگ تولید و مصرف	۲۲
۷. سیاست‌های کلی مرتبط با محیط کسب و کار	۲۲
۸. سیاست‌های کلی مرتبط با ایجاد زیرساخت‌ها	۲۳
و - تفکیک راهکارها بر اساس دستگاه‌های مخاطب	۲۴
هـ - جمع‌بندی	۳۱

رهبر معظم انقلاب اسلامی، سال ۱۳۹۹ را سال جهش تولید نام گذاری نمودند. جهش تولید برای جمهوری اسلامی ایران، امری ضروری است. زیرا از یک طرف دشمنی دشمنان و استفاده آنها از ابزارهای اقتصادی و محدودیت‌های تجاری به بیشترین حد خود طی سال‌های اخیر رسیده و باعث کاهش درآمد ملی گردیده است و از طرف دیگر، ظرفیت‌های بالقوه بسیاری در کشور وجود دارد^۱ که با توجه بیشتر به آنها می‌توان ضمن کاهش وابستگی به خارج از کشور، توان ملی را در چانه زنی‌های اقتصادی افزایش داد. یکی از این ظرفیت‌ها نیروی انسانی جوان است. شور، نشاط و قدرت این نیرو می‌تواند تحول آفرین باشد. اما عدم استفاده درست از این ظرفیت، ممکن است ضررهای بسیاری را در پیش داشته باشد. زیرا در صورت عدم استفاده از نیروی جوان، جوان پرشور تبدیل به جوان بیکار می‌شود. بیکاری نیز مفسد اقتصادی و اجتماعی فراوانی در پی دارد. آنچه که می‌تواند سد محکمی در مقابله با دشمنی دشمنان باشد و زمینه بهره‌برداری از ظرفیت‌های فراوان را ایجاد کند، جهش تولید است. از این منظر، از نظر مقام معظم رهبری رمز سعادت ملت، تأمین کننده امنیت ملی، اقتدار و پیشرفت، جهاد فی سبیل الله^۲، اساس اقتصاد، قائمه اقتصاد^۳، ستون فقرات اقتصاد مقاومتی^۴، علاج اصلی و بنیانی^۵، مهمترین بخشی که می‌تواند یک شکوفایی پایدار بوجود بیاورد^۶، اساس و حلقه اساسی پیشرفت اقتصاد^۷ و یکی از دو عنصر پیشرفت مادی کشور^۸، تولید است. بنابراین جهش تولید، یک ضرورت برای جمهوری اسلامی ایران است.

در این راستا دو نوع رویکرد در پرداختن به سیاست‌های کلی مرتبط با جهش تولید وجود دارد. در رویکرد اول، سیاست‌هایی که منجر به رونق تولید می‌شود، برای جهش نیز پیشنهاد می‌شوند. در رویکرد دوم، گفته می‌شود، جهش تولید نیازمند سیاست‌هایی متفاوت با سیاست‌های فعلی است. با توجه به وجود ظرفیت‌های فراوان، جهش تولید برای کشوری که ظرفیت‌های خالی بسیاری در همه بخش‌ها دارد، کار دشواری نیست بلکه با گردش به سمت استفاده بهتر از ظرفیت‌های موجود و ایجاد شرایط و بسترهای مناسبی برای بهره‌برداری از آنها، می‌توان تولید را به صورت جهشی افزایش داد.

از آنجا که سیاست‌های کلی برای همه دستگاه‌های اجرایی و قانون‌گذاری لازم‌الاجرا است، استفاده از ظرفیت‌های سیاست‌های کلی می‌تواند با هم جهت کردن نیروهای متفرق در اقتصاد (که بعضاً براساس دیدگاه‌های مختلف کارشناسی ایجاد می‌شوند)، اثربخشی سیاست‌ها را افزایش داده و گامی در راستای جهش تولید باشد. بررسی مجموعه سیاست‌های کلی نظام نشان می‌دهد که

^۱ ظرفیت‌های کشور خیلی وسیع است؛ خیلی از ماها آگاه نیستیم به گستره‌ی این ظرفیت‌های عجیب، یا به اهمیت آن توجه نداریم (بیانات در جلسه تبیین سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۳۹۲/۱۲/۲۰).

^۲ تولید در یک گستره‌ی وسیع باید شعار ملت باشد. تولید کار، تولید علم، تولید فناوری، تولید ثروت، تولید معرفت، تولید فرصت، تولید عزت و منزلت، تولید کالا و تولید انسانهای کارآمد؛ این‌ها همه تولید است. رمز سعادت ملت ما در این است که در این گستره‌ی وسیع، هم دولت و هم ملت، بر این تولید همت بگذاریم. این تأمین‌کننده‌ی امنیت ملی و اقتدار و پیشرفت کشور است؛ این یک جهاد است (بیانات در صحن جامع رضوی، ۱۳۸۵/۰۱/۰۱).

^۳ تولید، اساس اقتصاد است؛ قائمه‌ی اقتصاد در کشور است (بیانات در دیدار فعالان بخش‌های اقتصادی کشور، ۱۳۹۰/۰۵/۲۶).

^۴ فقرات اقتصاد مقاومتی که ما عرض کردیم، عبارت است از تقویت تولید داخلی (بیانات در جمع کارگران، ۱۳۹۴/۲/۹).

^۵ اساس قضیه، امروز عبارت است از تولید ملی. علاج اصلی و بنیانی، عبارت است از تولید ملی (بیانات در اجتماع مردم بجنورد، ۱۳۹۱/۷/۱۹).

^۶ برای اقتصاد یک کشور، مهم‌ترین بخشی که می‌تواند یک شکوفایی پایدار را به وجود بیاورد، تولید است (بیانات در جمع مردم و کارکنان صنعت نفت عسلویه، ۱۳۹۰/۰۱/۰۸).

^۷ تولید ملی، اساس و حلقه‌ی اساسی پیشرفت اقتصاد است (بیانات در حرم رضوی، ۱۳۹۳/۱/۱).

^۸ پیشرفت مادی کشور در درجه‌ی اول، متوقف بر دو عنصر است: یک عنصر، عنصر علم است؛ یک عنصر، عنصر تولید است (بیانات در دیدار کارگران نمونه سراسر کشور، ۱۳۸۹/۰۲/۰۲).

احکام سیاستی متعددی مرتبط با تولید وجود دارند که می‌توان در زمانی کوتاه با پیگیری اجرای آنها در دستگاه اجرایی، به تحقق اهداف کمک نمود.

این گزارش با توجه به نکات فوق، در پی شناسایی و طبقه‌بندی ظرفیت‌های سیاست‌های کلی نظام با هدف جهش تولید است. در ادامه منطق طبقه‌بندی احکام سیاست‌های کلی، ارائه شده و سپس خلاصه تحلیل آنها مطابق با طبقه‌بندی مورد نظر ذکر شده است. با توجه به این که بعضاً احکامی مانند اصلاح ساختارها و فرآیندها و یا زیرساخت‌ها وجود دارند که نیازمند زمان بیشتری برای عملیاتی شدن هستند، تلاش شده از بین احکام احصا شده در بخش قبل، احکامی که برای عملیاتی شدن به زمان کمتر نیاز داشته و در عین حال موثر نیز هستند، مشخص شوند و برای آسانی پیگیری از آنها، دستگاه مخاطب هر حکم نیز شناسایی شود.

ب- منطق طبقه‌بندی سیاست‌های کلی جهش تولید

تولید تابع عوامل مختلفی است؛ لذا ایجاد جهش در تولید نیازمند توجه خاص و یا ایجاد جهش در عوامل آن است. به همین منظور و با هدف طبقه‌بندی سیاست‌های کلی جهش تولید، لازم است عوامل موثر در تولید شناسایی شوند. اگرچه در ادبیات اقتصادی، کار، سرمایه و تکنولوژی از مهمترین عوامل تولید هستند ولی عوامل دیگری نیز وجود دارند که بعضاً در این ادبیات مفروض بوده و یا از اهمیت کمتری برخوردار هستند. با این وجود، در اینجا و با توجه به هدف بررسی، مهمترین عوامل تولید در فضای کشور به شرح زیر در نظر گرفته می‌شوند و احکام مرتبط با آنها شناسایی می‌گردند:

- بازار
- سرمایه
- مواد اولیه
- نیروی کار
- علم و فن آوری
- فرهنگ تولید
- محیط کسب و کار
- زیرساخت

توجه خاص و تقویت متناسب عوامل ۸ گانه فوق، قطعاً منجر به جهش تولید خواهد شد. لذا در گام نخست باید احکام موجود در سیاست‌های کلی مرتبط با عوامل فوق را شناسایی و در ذیل آنها طبقه‌بندی نمود. برای انجام این کار، لازم است ابتدا حکم سیاستی هر یک از بندها در هر بسته سیاستی استخراج شود. بررسی بندهای سیاست‌های کلی، نشان داد که احکام سیاستی مرتبط، در دو سطح راهبرد و راهکار قابل طبقه‌بندی هستند. در ادامه روش شناسایی سیاست‌های کلی بر اساس عوامل ۸ گانه به همراه نتایج حاصله ذکر خواهد شد.

ج- اولویت‌های تولید در کشور

لازم است مشخص شود کدام یک از گروه‌ها یا صنایع تولیدی کشور، با در نظر گرفته شرایط و ظرفیت‌ها در اولویت قرار دارند. تعیین اولویت‌های تولید در کشور، مشخص می‌کند عوامل هشت گانه فوق باید در درجه اول در جهت تولید چه محصولاتی تقویت و بکارگیری شوند. به منظور تعیین اولویت‌های تولیدی در کشور، از بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی و سیاست‌های کلی نظام بهره گرفته شده است. در یک تقسیم‌بندی، گروه‌های تولیدی را می‌توان به کشاورزی^۱، صنعت^۲ و خدمات^۳ تقسیم‌بندی نمود. از نظر رهبری اولویت در تولید بر اساس حفظ امنیت غذایی تعیین می‌شود. زیرا امنیت غذایی برای کشوری بزرگ، پرجمعیت و دارای هدف‌های بلند که دشمنانی دارد^۴ بسیار حائز اهمیت است.^۵ از این رو کشاورزی پایه، مبنای تولید و محور پیشرفت کشور است.^۶ این موضوع در سیاست‌های کلی نیز مورد توجه قرار گرفته است. در بند سوم سیاست‌های کلی نظام اسلامی در دوران بازسازی کشور (۶۷/۷/۱۱) آمده است:

۳- توجه به بازسازی مراکز صنعتی نباید کوچکترین خللی بر ضرورت رسیدن به امر خودکفایی کشاورزی وارد آورد، بلکه اولویت و تقدم این امر باید محفوظ بماند و مسؤولین بیشتر از گذشته خود را مکلف به اجرای آن سازند و در امر احیای اراضی و مهار آب‌ها و ایجاد سدها و تشویق کشاورزان و دامداران و استفاده هر چه بیشتر از نعمت‌های بیکران الهی در طبیعت تلاش نمایند که مطمئناً خودکفایی در کشاورزی مقدمه‌ای است برای استقلال و خودکفایی در زمینه‌های دیگر.

همچنین در تاریخ ۱۳۹۱/۹/۲۹، سیاست‌های کلی کشاورزی ابلاغ شده است. در سایر سیاست‌ها نیز بندهایی به کشاورزی و تاکید بر تولید و خودکفایی در محصولات کشاورزی اختصاص یافته است.^۷ مطابق بند ششم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، در گروه کشاورزی هم تأمین نهادها و کالاهای اساسی (بوژه در اقلام وارداتی) مورد تاکید است. بر این اساس لازم است ظرفیت‌ها و کمبودهای عوامل هشت گانه ذکر شده در جهت تولید محصولات کشاورزی احصاء و برای استفاده از ظرفیت‌ها و برطرف شدن موانع برنامه‌ریزی شود.

^۱ گروه کشاورزی مجموعه فعالیت‌های زراعی، دامپروری و شکار، جنگلداری، ماهیگیری و خدمات کشاورزی را شامل می‌شود.

^۲ گروه صنعت شامل فعالیت‌های تولیدی در بخش‌های "معادن"، "صنعت"، "تولید و انتقال و توزیع نیروی برق"، "تصفیه و توزیع گاز طبیعی و گاز مایع"، "استخراج و پالایش نفت"، "جمع‌آوری و تصفیه و توزیع آب" و "فعالیت‌های ساختمانی مشتمل بر احداث و توسعه ساختمان‌های مسکونی، غیر مسکونی و نیز احداث و توسعه راه‌ها، تونل‌ها، کانال‌ها، فرودگاه‌ها، بنادر و امور ساختمانی مشابه" می‌باشد.

^۳ گروه خدمات شامل فعالیت‌های خدماتی در بخش‌های "بازرگانی، رستوران و هتلداری"، "حمل و نقل، انبارداری و ارتباطات"، "خدمات موسسات پولی و مالی"، "خدمات مستغلات و خدمات حرفه‌ای و تخصصی"، "خدمات عمومی" و "خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی" می‌باشد.

^۴ امروز کشور ما- که مورد سوءنیت و کینه‌ورزی قلد‌رهای دنیاست بیش از همیشه به امنیت غذایی احتیاج دارد، تا برای نانش، برای خوراک روزمره‌اش، برای روغنش، برای گوشتش محتاج کشورهای دیگر نباشد؛ محتاج کسانی که می‌توانند در مقابل این عطیه، شرف او را مطالبه کنند، نباشد (بیانات در دیدار کشاورزان، ۱۳۸۴/۱۰/۱۴).

^۵ دستگاه کشاورزی برای کشور ما بسیار مهم است؛ چون امنیت غذایی برای کشوری بزرگ، پرجمعیت و دارای هدف‌های بلند، بسیار مهم است؛ لذا بخش کشاورزی و دامداری ما یک بخش ویژه و استثنایی است و همه باید برای آن تلاش کنند (بیانات در دیدار جهادگران و کشاورزان، ۱۳۸۲/۱۰/۱۴).

^۶ دستگاه کشاورزی برای کشور ما بسیار مهم است؛ چون امنیت غذایی برای کشوری بزرگ، پرجمعیت و دارای هدف‌های بلند، بسیار مهم است؛ لذا بخش کشاورزی و دامداری ما یک بخش ویژه و استثنایی است و همه باید برای آن تلاش کنند ... کشاورزی یکی از اساسی‌ترین محورهای توسعه در کشور ماست؛ یک امر حاشیه‌ای نیست. توجه به صنعت- که لازم است- نباید موجب عطف توجه از کشاورزی شود. کشاورزی، پایه و زیربنا و اساس است (بیانات در دیدار جهادگران و کشاورزان، ۱۳۸۲/۱۰/۱۴).

^۷ مانند بند هفتم سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، بند سوم سیاست‌های کلی برنامه دوم توسعه، بند دهم (قسمت چهارم) سیاست‌های کلی برنامه ششم.

اولویت دوم تولید، گروه صنعت است. عنصر اصلی پیشرفته محسوب شدن یک کشور، گروه صنعت است؛^۱ بنابراین یکی از شرایط پیشرفت، استقلال صنعتی است. استقلال صنعتی به این معنی که ما باید در همه زمینه‌های صنعتی به توانایی‌های داخل کشور اتکا کنیم.^۲ در این صورت است که می‌توانیم در بازار تبادل صنعتی حرفی برای گفتن داشته باشیم.^۳ ما باید بتوانیم در گروه صنعت در دنیای اسلام، یک پرچم برافراشته به حساب بیاوریم.^۴ البته پیشرفت گروه صنعت، به توسعه گروه کشاورزی هم کمک می‌کند. بنابراین اولویت دوم تولید، تولیدات صنعتی است. در گروه صنعت نیز باید به صنایع راهبردی و اصلی، اولویت داد. مطابق بند بیست‌وهشتم سیاست‌های کلی برنامه ششم،^۵ حوزه‌های راهبردی صنعتی عبارتند از: صنایع نفت، گاز، پتروشیمی، حمل‌ونقل، مواد پیشرفته، ساختمان، فناوری اطلاعات و ارتباطات، هوافضا، دریا، آب و کشاورزی.^۶ در این حوزه‌ها مطابق بند ۱۱ و ۱۶ و ۲۹ سیاست‌های کلی برنامه ششم، بند ۱۵ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی،^۷ بند ۵ سیاست‌های کلی تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی^۸ و بند ۷ سیاست‌های کلی برنامه دوم توسعه^۹ تکمیل زنجیره تولید مورد تأکید است.

تولید خدمات نیز در اولویت سوم تولید قرار می‌گیرد. این حوزه نیز فعالیت‌های زیادی را در بر می‌گیرد. با توجه به شرایط اقتصادی کشور به نظر می‌رسد ارایه و بهبود خدمات در بازرگانی، حمل‌ونقل، موسسات پولی و مالی و خدمات عمومی در اولویت هستند.

^۱ معتقدیم که صنعت تأثیر بسیار اساسی‌ای دارد در پیشرفت کشور؛ یعنی در واقع عنصر اصلی پیشرفته محسوب شدن یک کشور و لوازمی که دارد، پیشرفت در صنعت است؛ با شرایط در جای خود معین شده‌ای که مربوط می‌شود به افکار و عقاید و ایمان‌های ملت ما و شما عزیزان (بیانات در بازدید از توانمندی‌های صنعت خودروسازی، ۱۳۸۹/۰۱/۰۹).

^۲ یکی از شرایط توسعه‌ی یک کشور، استقلال صنعتی آن است. ما باید بتوانیم در همه‌ی زمینه‌های صنعتی بر پای خودمان بایستیم؛ به فکر خودمان تکیه کنیم؛ توانایی‌های خودمان را به کار بگیریم (بیانات در بازدید از توانمندی‌های صنعت خودروسازی، ۱۳۸۹/۰۱/۰۹).

^۳ دنیا، دنیای تبادل است؛ اما تبادل دوجانبه. تبادل؛ دادن آن وقتی شما می‌توانید در بازار تبادل صنعتی حرفی برای گفتن داشته باشید که خودتان روی پای خودتان در زمینه‌ی صنعت بایستید (بیانات در بازدید از توانمندی‌های صنعت خودروسازی، ۱۳۸۹/۰۱/۰۹).

^۴ باید بتوانیم در بخش صنعت در دنیای اسلام یک پرچم برافراشته به حساب بیاییم (بیانات در بازدید از توانمندی‌های صنعت خودروسازی، ۱۳۸۹/۰۱/۰۹).

^۵ اولویت دادن به حوزه‌های راهبردی صنعتی (از قبیل صنایع نفت، گاز، پتروشیمی، حمل‌ونقل، مواد پیشرفته، ساختمان، فناوری اطلاعات و ارتباطات، هوافضا، دریا، آب و کشاورزی) و افزایش ضریب نفوذ فناوری‌های پیشرفته در آنها.

^۶ در اینجا منظور از کشاورزی، صناعی است که تولیدات آن‌ها در کشاورزی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

^۷ ۱۱- تکمیل زنجیره‌ی ارزش صنعت نفت و گاز و کاهش شدت انرژی.

^۸ ۱۶- افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره‌ی ارزش صنعت نفت و گاز و توسعه‌ی تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (بر اساس شاخص شدت مصرف انرژی).

^۹ ۲۹- اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور با تأکید بر تکمیل ظرفیت زنجیره‌ی ارزش افزوده‌ی مواد معدنی و اجرای بند ۳ سیاست‌های کلی معدن.

^{۱۰} ۱۵- افزایش ارزش افزوده از طریق تکمیل زنجیره ارزش صنعت نفت و گاز، توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (بر اساس شاخص شدت مصرف انرژی) و بالا بردن صادرات برق، محصولات پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی با تأکید بر برداشت صیانتی از منابع.

^{۱۱} ۵- تکمیل زنجیره تولید از مواد خام تا محصولات نهایی با رعایت اصل رقابت پذیری و فاصله گرفتن از خام فروشی در بازه زمانی معین.

^{۱۲} ۷- رعایت اولویت در سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی و غیر زیربنایی با هدف تکمیل زنجیره‌ی تولید برای مصرف داخلی و صادرات و بی‌نیاز کردن کشور از خارج در مصارف عمده و نیازهای اساسی و همچنین در تکمیل طرح‌های نیمه‌تمام و تأمین حداقل نیازهای دفاعی کشور، و جلوگیری از سرمایه‌گذاری در اموری که با این هدفها ناسازگار است و موجب هدر دادن سرمایه‌ها و یا تضییع منابع می‌گردد.

د- تحلیل سیاست‌های کلی بر اساس عوامل ۸ گانه

هدف اصلی این قسمت از گزارش، ارائه نتایج حاصل از تحلیل سیاست‌های کلی نظام بر اساس عوامل ۸ گانه است. برای استخراج جداول این قسمت، ابتدا سیاست‌های کلی بر اساس عوامل ۸ گانه تقسیم‌بندی شدند. سپس احکام موجود در هر بند از سیاست‌ها به دو سطح راهبرد و راهکار تفکیک شدند. منظور از سیاست‌های راهبردی سیاست‌هایی کلی هستند که در زیرمجموعه خود راهکارهای مختلفی برای اجرای آن طراحی شده است. راهکارها، احکام عملیاتی و مشخص‌تری هستند که قابلیت اجرا و پیگیری آسان‌تری دارند.

در گام بعدی، به منظور نظم‌دهی و حاصل شدن نتیجه روشن‌تر، راهبردهای استخراج شده در مرحله قبل، در چند راهبرد کلی و مشخص ادغام شدند. سپس کلیه راهکارها نیز ذیل راهبردهای کلی مشخص شده در مرحله قبل تنظیم شدند.^۱ به عنوان مثال کلیه راهبردهای مرتبط با بازار به دو راهبرد کلی "توسعه صادرات" و "کارآمد کردن نظام توزیع کالاها و خدمات" تقسیم و راهکارها ذیل این دو راهبرد تنظیم شدند. در ادامه نتایج حاصل از روش فوق ذکر شده است.

۱. سیاست‌های کلی مرتبط با بازار

منظور از سیاست‌های کلی مرتبط با بازار، سیاست‌هایی هستند که در ارتباط با تقاضا برای محصولات تولیدی در داخل کشور (شامل تقاضای داخلی و صادرات) و همچنین مسائل نهادی بازار مثل شفافیت در بازار توزیع است. با تحلیل احکام سیاست‌های کلی مرتبط با بازار در دو سطح راهبرد و راهکار به این نتیجه می‌رسیم که دو راهبرد اصلی **توسعه صادرات** با ۲۵ راهکار و **کارآمد کردن نظام توزیع کالاها و خدمات** با ۴ راهکار را می‌توان به عنوان محورهای اصلی احکام مرتبط با تقویت بازار در جهت جهش تولید در نظر گرفت.

راهکار	راهبرد	ردیف
۱. توسعه پیوندهای اقتصادی، تجاری و علمی بویژه با کشورهای منطقه و کشورهای اسلامی ۲. تبدیل شدن به قطب تجاری و ترانزیتی ۳. انعقاد پیمان‌های پولی دو و چندجانبه ۴. توسعه‌ی بازارهای دریایی ۵. ایجاد مناطق مهم اقتصادی در زمینه‌های دارای مزیت ۶. اولویت دادن به دیپلماسی اقتصادی ۷. توسعه‌ی تجارت و صادرات محصولات دانش‌بنیان ۸. تسهیل مقررات صادرات ۹. گسترش مشوق‌های لازم برای صادرات ۱۰. گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت‌های مورد نیاز ۱۱. فراهم نمودن زمینه‌های لازم برای تحقق رقابت‌پذیری کالاها و خدمات کش‌ور در سطح بازارهای داخلی و خارجی ۱۲. تشویق سرمایه‌گذاری خارجی برای صادرات	توسعه صادرات	۱

^۱ به منظور جمع‌بندی راهبرها و راهکارها در این قسمت، تغییرات جزئی در دو سطح راهبرد و راهکارهای ذکر شده در جداول پیوست اعمال شده است. برای مثال در جداول پیوست، ورود به بازارهای جهانی به عنوان راهبرد ذکر شده است. اما در جداول این قسمت، به منظور جمع‌بندی و نظم مطالب، به عنوان راهکاری برای راهبرد توسعه صادرات در نظر گرفته شده است.

۱۳. برنامه‌ریزی تولید ملی متناسب با نیازهای صادراتی ۱۴. شکل‌دهی بازارهای جدید ۱۵. استفاده از سازوکار مبادلات تهاتری برای تسهیل مبادلات در صورت نیاز ۱۶. ایجاد ثبات رویه و مقررات در مورد صادرات با هدف گسترش پایدار سهم ایران در بازارهای هدف ۱۷. توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه‌ی اقتصادی کشور به منظور گسترش و تسهیل تولید و صادرات کالا و خدمات ۱۸. استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای ۱۹. انتخاب مشتریان راهبردی برای فروش نفت ۲۰. ایجاد تنوع در روش‌های فروش نفت ۲۱. مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش نفت ۲۲. افزایش صادرات گاز ۲۳. افزایش صادرات برق ۲۴. افزایش صادرات پتروشیمی ۲۵. افزایش صادرات فرآورده‌های نفتی		
۱. شفاف و روان‌سازی نظام توزیع ۲. شفاف و روان‌سازی نظام قیمت‌گذاری ۳. روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار ۴. کاهش واسطه‌های غیر ضرور و ناکارآمد در نظام توزیع کالا	کارآمد کردن نظام توزیع کالاها و خدمات	۲

۲. سیاست‌های کلی مرتبط با سرمایه

منظور از سیاست‌های کلی مرتبط با سرمایه، سیاست‌هایی هستند که ناظر به تأمین سرمایه و تسهیل سرمایه‌گذاری هستند. البته سیاست‌هایی که مرتبط با سرمایه‌گذاری در فن‌آوری، زیرساخت‌ها و ... هستند، در قسمت مربوط به آن حوزه ذکر شده‌اند. با تحلیل احکام سیاست‌های کلی مرتبط با سرمایه در دو سطح راهبرد و راهکار به این نتیجه می‌رسیم که سه راهبرد اصلی توسعه سرمایه‌گذاری با ۱۹ راهکار، کاهش خطرپذیری فعالیت‌های تجاری و اقتصادی کشور با ۴ راهکار و جهت‌دهی به منابع صندوق توسعه ملی با ۳ راهکار را می‌توان به منظور تقویت سرمایه و سرمایه‌گذاری در جهت جهش تولید در نظر گرفت.

راهکار	راهبرد	ردیف
۱. تأمین مالی فعالیت‌های خرد و متوسط به وسیله‌ی نظام بانکی ۲. جذب سرمایه‌ی ایرانیان خارج از کشور ۳. حمایت دولت از سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه‌یافته و روستایی ۴. اطلاع‌رسانی در مورد ابعاد و فرصت‌های سرمایه‌گذاری ۵. گسترش و تعمیق نظام جامع تأمین مالی و ابزارهای آن (بازار پول، بازار سرمایه و بیمه‌ها) با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی ۶. افزایش سهم مؤثر بازار سرمایه ۷. ارتقاء شفافیت و سلامت نظام مالی ۸. جذب سرمایه‌گذاران خارجی (با استفاده از دیپلماسی اقتصادی، توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه‌ی اقتصادی کشور) ۹. گسترش تنوع ابزارهای سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه ۱۰. تکمیل ساختارهای بازار سرمایه	توسعه سرمایه‌گذاری	۱

ردیف	راهبرد	راهکار
		۱۱. تأسیس صندوق‌های شراکت یا ضمانت برای سرمایه‌گذاری خطرپذیر در حوزه‌های متضمن تحقیق و توسعه ۱۲. کارآمد سازی مدیریت منابع مالی ۱۳. ساماندهی، گسترش و حمایت از نهادهای مالی توسعه‌ای و بیمه‌ای ۱۴. شفاف‌سازی، به هنگام‌سازی و تسهیل دسترسی به آمار و اطلاعات ۱۵. مقابله جدی با استفاده از هر گونه دسترسی اطلاعاتی ویژه ۱۶. حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری‌ها و فناوری‌های سازگار با محیط زیست ۱۷. اصلاح نظام مالیاتی در جهت تقویت سرمایه‌گذاری از طریق ثبات مالیات‌ها، شفافیت درآمدها، صراحت در مقررات و منطقی کردن معافیت‌ها ۱۸. تجهیز پس‌لنداز ملی، تقویت نظام پولی و هدایت بازارهای پول و سرمایه در جهت حمایت از سرمایه‌گذاری ۱۹. سازماندهی رفتار تقنینی، اداری، قضایی، بازرسی، نظارت، حسابرسی و تخصصی کردن امور در جهت حمایت از سرمایه‌گذاری و تولید
۲	کاهش خطرپذیری فعالیت‌های تجاری و اقتصادی کشور	۱. ارتقاء کیفی و کمی نظام جامع صنعت بیمه و ابزارهای آن (بازارهای رقابتی، بیمه‌ای اتکایی و...) با مشارکت اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی و خارجی ۲. حمایت قضائی مؤثر در تضمین حقوق مالکیت ۳. استحکام قراردادهای ۴. استقرار نظام بیمه‌ای مستقل با کمک کشورهای منطقه‌ای و اسلامی و دوست
۳	جهت‌دهی به منابع صندوق توسعه ملی ^۱	۱. ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های غیردولتی به صورت ارزی ۲. سپرده‌گذاری ارزی حداکثر ۲۰ درصد از منابع ورودی صندوق، نزد بانک‌های عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانک‌های مذکور برای ارائه تسهیلات ریالی به بخش کشاورزی، صنایع کوچک و متوسط و تعاونی با معرفی صندوق توسعه ملی ۳. کارآمدسازی مدیریت منابع موجود در صندوق توسعه ملی

۳. سیاست‌های کلی مرتبط با تأمین مواد اولیه

منظور از سیاست‌های کلی مرتبط با تأمین مواد اولیه، سیاست‌هایی هستند که بر تأمین مواد اولیه و احتیاجات ضروری صنعت کشور تاکید دارند. با تحلیل احکام سیاست‌های کلی مرتبط با تأمین مواد اولیه در دو بعد راهبرد و راهکار به این نتیجه می‌رسیم که یک راهبرد اصلی اولویت‌دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور با ۸ راهکار را می‌توان به منظور تقویت تأمین مواد اولیه در جهت جهش تولید در نظر گرفت.

ردیف	راهبرد	راهکار
۱	اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور	۱. افزایش تولید داخلی نهاده‌ها ۲. افزایش تولید کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی) ۳. تکمیل ظرفیت زنجیره‌ای ارزش افزوده‌ی مواد معدنی ۴. اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور در تولیدات معدنی ۵. تبدیل مواد معدنی به مواد واسطه و مصرفی اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی مورد نیاز مصارف عمومی یا بخش تولید کشور

^۱ به دلیل اهمیت و تکرار چند باره در سیاست‌های کلی، به عنوان راهبردی جداگانه در نظر گرفته شده است.

ردیف	راهبرد	راهکار
		۶. ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص ۷. توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه‌ی اقتصادی کشور در تأمین نیازهای ضروری ۸. مدیریت منابع ارزی

۴. سیاست‌های کلی مرتبط با نیروی کار

منظور از سیاست‌های کلی مرتبط با نیروی کار، سیاست‌هایی است که ناظر به تأمین اجتماعی، جمعیت و آموزش نیروی کار است. با تحلیل احکام سیاست‌های کلی مرتبط با نیروی کار در دو بعد راهبرد و راهکار به این نتیجه می‌رسیم که ۷ راهبرد اصلی استقرار نظام جامع، یکپارچه، شفاف، کارآمد و چندلایه‌ی تأمین اجتماعی کشور با ۲ راهکار؛ حفظ و جذب جمعیت در روستاها و مناطق مرزی و کم تراکم با ۳ راهکار؛ مدیریت مهاجرت به داخل و خارج بدون راهکار؛ رصد مستمر سیاست‌های جمعیتی در ابعاد کمی و کیفی با ۳ راهکار؛ بهینه سازی عملکرد و ساختار نظام آموزشی و تحقیقاتی کشور با ۵ راهکار؛ تأمین سلامت نیروی کار با ۵ راهکار و افزایش بهره‌وری نیروی کار با ۸ راهکار را می‌توان به منظور تقویت نیروی کار در جهت جهش تولید در نظر گرفت.

ردیف	راهبرد	راهکار
۱	استقرار نظام جامع، یکپارچه، شفاف، کارآمد و چندلایه‌ی تأمین اجتماعی کشور	۱. توانمندسازی و خوداتکائی اقشار و گروه‌های محروم در برنامه‌های مربوط به رفاه و تأمین اجتماعی ۲. ارتقاء کیفیت و اصلاح ساختار بیمه‌های تأمین اجتماعی پایه (شامل بیمه‌ی درمان، بازنشستگی، ازکارافتادگی و...) برای آحاد مردم
۲	حفظ و جذب جمعیت در روستاها و مناطق مرزی و کم تراکم	۱. توسعه شبکه‌های زیربنایی روستایی ۲. حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری در روستا ۳. ایجاد فضای کسب و کار با درآمد کافی در روستا
۳	مدیریت مهاجرت به داخل و خارج	-
۴	رصد مستمر سیاست‌های جمعیتی در ابعاد کمی و کیفی	۱. ایجاد ساز و کار مناسب ۲. تدوین شاخص‌های بومی توسعه انسانی ۳. انجام پژوهش‌های جمعیتی و توسعه انسانی
۵	بهینه سازی عملکرد و ساختار نظام آموزشی و تحقیقاتی کشور	۱. شناسایی نخبگان ۲. پرورش استعدادهای درخشان ۳. حفظ و جذب سرمایه‌های انسانی ۴. متناسب سازی سطوح و رشته‌های تحصیلی با نقشه جامع علمی کشور و نیازهای تولید و اشتغال ۵. تقویت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
۶	تأمین سلامت نیروی کار	۱. تأمین امنیت غذایی ۲. بهره‌مندی عادلانه آحاد مردم از سبد غذایی سالم، مطلوب و کافی ۳. آب و هوای پاک ۴. امکانات ورزشی همگانی ۵. فرآورده‌های بهداشتی ایمن همراه با رعایت استانداردهای ملی و معیارهای منطقه‌ای و جهانی

ردیف	راهبرد	راهکار
۷	افزایش بهره‌وری نیروی کار	۱. توانمندسازی نیروی کار ۲. افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه ۳. اصلاح و بازسازی ساختار تولید ملی ۴. کاهش هزینه‌ها و بهبود کیفیت تولید ۵. افزایش انگیزه نیروی کار و اتخاذ انواع تدابیر تشویقی و تنبیهی مثل استقرار سازوکارهای انگیزشی در نظام پرداخت‌ها در بخش عمومی و بنگاهی ۶. بهینه‌سازی تعامل عوامل تولید ۷. بسترسازی و ساماندهی اشتغال و حرکت نیروی کار ایرانی در سطح ملی، منطقه‌ای و جهانی ۸. رعایت تناسب بین افزایش دستمزدها و بهره‌وری نیروی کار

۵. سیاست‌های کلی مرتبط با فن آوری

سیاست‌های مرتبط با فن آوری و استانداردسازی در این بخش قرار گرفته‌اند. با تحلیل احکام سیاست‌های کلی مرتبط با فن آوری در دو بعد راهبرد و راهکار به این نتیجه می‌رسیم که ۳ راهبرد اصلی **توسعه اقتصاد دانش بنیان** با ۲۳ راهکار؛ **گسترش اقتصاد سبز** با ۷ راهکار؛ **تدوین و اجرای سند جامع و نقشه راه تحول نظام استانداردسازی کشور و مدیریت کیفیت** با ۴ راهکار را می‌توان به منظور تقویت فن آوری در جهت جهش تولید در نظر گرفت.

ردیف	راهبرد	راهکار
۱	توسعه اقتصاد دانش بنیان	۱. تأسیس و تقویت شرکت‌های دانش بنیان برای طراحی، مهندسی، ساخت، نصب تجهیزات و انتقال فناوری به منظور افزایش خودکفایی در صنایع بالادستی و پایین دستی صنعت نفت ۲. دانش بنیان نمودن شیوه‌ی تولید و محصولات صنعتی و خدمات وابسته به آن ۳. توسعه و ساماندهی نظام ملی نوآوری ۴. حمایت از پژوهش‌های مسأله محور ۵. تجاری‌سازی پژوهش و نوآوری ۶. توسعه‌ی نظام جامع تأمین مالی برای نیاز به توسعه اقتصاد دانش بنیان ۷. تبدیل ایران به مرکز تبادلات پستی و ترافیکی ارتباطات و اطلاعات منطقه ۸. دستیابی به فناوری با کمک دیپلماسی اقتصادی ۹. دستیابی به علوم و فناوری‌های پیشرفته با سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی ویژه ۱۰. حمایت از تأسیس و توسعه شهرک‌ها و پارک‌های علم و فناوری ۱۱. افزایش سهم علم و فناوری در اقتصاد و درآمد ملی ۱۲. ازدیاد توان ملی و ارتقاء کارآمدی ۱۳. حمایت مادی و معنوی از فرآیند تبدیل ایده به محصول ۱۴. افزایش سهم تولید محصولات و خدمات مبتنی بر دانش پیشرفته و فناوری داخلی در تولید ناخالص داخلی با هدف دستیابی به سهم ۵۰ درصد

ردیف	راهبرد	راهکار
		۱۵. حمایت از تولید و صادرات محصولات دانش بنیان و متکی بر فناوری‌های بومی بویژه در حوزه های دارای مزیت و ظرفیت، با اصلاح امر واردات و صادرات کشور ۱۶. اهتمام بر انتقال فناوری و کسب دانش طراحی و ساخت برای تولید محصولات در داخل کشور با استفاده از ظرفیت بازار ملی در مصرف کالاهای وارداتی ۱۷. استفاده از ظرفیت‌های علمی و فنی ایرانیان مقیم خارج و جذب متخصصان و محققان برجسته سایر کشورها بویژه کشورهای اسلامی حسب نیاز ۱۸. توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه‌ی اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته ۱۹. ارتقاء کیفی و افزایش کمی تولید ملی ۲۰. بالا بردن درجه ساخت داخل تا محصول نهایی ۲۱. حمایت قانونی از حقوق اشخاص حقیقی و حقوقی در حوزه‌های مرتبط با فن‌آوری ۲۲. مرتبط کردن بخش‌های علمی و پژوهشی با بخش‌های تولیدی کشور ۲۳. توسعه فناوری و صنایع مرتبط مورد نیاز کشور در پدافند غیرعامل
۲	گسترش اقتصاد سبز	۱. صنعت کم‌کربن ۲. استفاده از انرژی‌های پاک ۳. محصولات کشاورزی سالم و ارگانیک ۴. مدیریت پسماندها و پساب‌ها با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های اقتصادی، اجتماعی، طبیعی و زیست‌محیطی ۵. اصلاح الگوی تولید در بخش‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی ۶. بهینه‌سازی الگوی مصرف آب، منابع، غذا، مواد و انرژی به‌ویژه ترویج مواد سوختی سازگار با محیط زیست ۷. توسعه‌ی حمل و نقل عمومی سبز و غیرفسیلی از جمله برقی و افزایش حمل و نقل همگانی به‌ویژه در کلان‌شهرها
۳	تدوین و اجرای سند جامع و نقشه‌ی راه تحول نظام استانداردسازی کشور و مدیریت کیفیت	۱. افزایش پوشش استاندارد برای کلیه محصولات داخلی و ترویج آن ۲. اجباری کردن استانداردهای ساخت‌وساز مقررات ملی ساختمان و طرح‌های صرفه‌جویی انرژی ۳. اعمال استانداردهای اجباری ملی برای تولید و واردات کلیه وسایل و تجهیزات انرژی‌بر و تقویت نظام نظارت بر حسن اجرای آنها ۴. انطباق نظام‌های ارزیابی کیفیت با استانداردهای بین‌المللی

۶. سیاست‌های کلی مرتبط با فرهنگ تولید و مصرف

سیاست‌هایی که در ارتباط با سبک زندگی، مصرف، روحیه جهادی، فرهنگ کار و تلاش و تولید و ... هستند، در این دسته قرار گرفته‌اند. با تحلیل احکام سیاست‌های کلی مرتبط با فرهنگ تولید و مصرف در دو بعد راهبرد و راهکار به این نتیجه می‌رسیم که ۲ راهبرد اصلی ترویج سبک زندگی اسلامی-ایرانی با ۱۰ راهکار و مدیریت مصرف با ۵ راهکار را می‌توان به منظور تقویت فرهنگ تولید و مصرف در جهت جهش تولید در نظر گرفت.

راهکار	راهبرد	ردیف
۱. فرهنگ‌سازی درباره‌ی اصلاح الگوی مصرف و سیاست‌های اقتصاد مقاومتی ۲. توجه ویژه به توسعه و تجلی مفاهیم، نمادها و شاخص‌های هویت اسلامی-ایرانی در ساختارهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور ۳. توانمندسازی جمعیت در سن کار با فرهنگ‌سازی و اصلاح، تقویت و سازگار کردن نظامات تربیتی و آموزش‌های عمومی، کارآفرینی، فنی‌وحرفه‌ای و تخصصی با نیازهای جامعه و استعدادها و علایق آنان در جهت ایجاد اشتغال مؤثر و مولد ۴. ارتقاء روحیه نشاط، امید، خودباوری، نوآوری نظام‌مند، شجاعت علمی و کار جمعی و وجدان کاری ۵. تقویت عزم ملی و افزایش درک اجتماعی نسبت به اهمیت توسعه علم و فن‌آوری ۶. تقویت فرهنگ کسب‌وکار دانش‌بنیان ۷. تشویق همکاری‌های جمعی ۸. تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد ۹. اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه ۱۰. توسعه و ترویج فرهنگ بهره‌وری با ارائه و تشویق الگوهای موفق در این زمینه و با تأکید بر شاخص‌های کارآمدی، مسئولیت‌پذیری، انضباط و رضایت‌مندی	ترویج سبک زندگی اسلامی-ایرانی	۱
۱. اجرای سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف ۲. ترویج مصرف کالاهای داخلی ۳. توسعه فرهنگ حمایت از سرمایه، کار، کالاها و خدمات ایرانی ۴. اصلاح فرهنگ مصرف فردی، اجتماعی و سازمانی، ترویج فرهنگ صرفه‌جویی و قناعت و مقابله با اسراف، تبذیر، تجمل‌گرایی و مصرف کالای خارجی با استفاده از ظرفیت‌های فرهنگی، آموزشی و هنری و رسانه‌ها بویژه رسانه ملی ۵. صرفه‌جویی در مصرف انرژی با اعمال مجموعه‌ای متعادل از اقدامات قیمتی و غیرقیمتی به منظور کاهش مستمر «شاخص شدت انرژی» کشور	مدیریت مصرف	۲

۷. سیاست‌های کلی مرتبط با محیط کسب‌وکار

سیاست‌های مرتبط با بهبود محیط کسب‌وکار، افزایش بهره‌وری و ارزش افزوده، مبارزه با فساد و ورود بخش غیردولتی به اقتصاد جزء سیاست‌های مرتبط با محیط کسب‌وکار در نظر گرفته شده‌اند. با تحلیل احکام سیاست‌های کلی مرتبط با محیط کسب‌وکار در دو بعد راهبرد و راهکار به این نتیجه می‌رسیم که ۶ راهبرد اصلی **بهبود مستمر محیط کسب‌وکار** با ۱۴ راهکار؛ **افزایش بهره‌وری اقتصاد کشور** با ۶ راهکار؛ **ورود بخش غیردولتی به اقتصاد** با ۹ راهکار؛ **مبارزه با فساد** با ۶ راهکار؛ **صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور** با ۴ راهکار و **اصلاح نظام داری** با ۱۰ راهکار را می‌توان به منظور اصلاح محیط کسب‌وکار در جهت جهش تولید در نظر گرفت.

ردیف	راهبرد	راهکار
۱	بهبود مستمر محیط کسب و کار	۱. بهبود محیط کسب و کار در روستا با برنامه ریزی و مدیریت بهینه در سطح ملی، منطقه‌ای و محلی، ایجاد فرصت‌های جدید اقتصادی در روستا، حمایت‌های ویژه از فعالیت‌های کارآفرینی و اشتغال‌زایی مزیت‌دار بومی، مقاوم‌سازی تأسیسات و زیرساخت‌ها و اماکن روستایی ۲. استقرار نظام جامع و کارآمد آمار و اطلاعات کشور ۳. تحقق کامل هدفمندسازی یارانه‌ها ۴. اصلاح و بازسازی ساختار تولید ملی ۵. اصلاح زمینه‌های فرهنگی، قانونی، اجرایی و اداری تولید ۶. جلوگیری از ایجاد انحصار در چرخه تولید و تجارت تا مصرف ۷. مدیریت منابع ارزی با تأکید بر ثبات ارزش پول ملی ۸. حمایت از تولید محصولاتی که عرضه رقابتی آنها با خالص ارز آوری مثبت یا خالص ارزبری منفی همراه باشد ۹. تنقیح و اصلاح قوانین و مقررات در جهت بهبود تولید ۱۰. ثبات نسبی در قوانین ۱۱. حمایت از مالکیت و کلیه حقوق ناشی از آن از جمله مالکیت معنوی ۱۲. تنظیم سیاست‌های پولی، مالی و ارزی با هدف دستیابی به ثبات اقتصادی و مهار نوسانات و تقویت تولید ملی ۱۳. ارتقاء شاخص‌های محیط کسب و کار (محیط سیاسی، فرهنگی و قضایی و محیط اقتصاد کلان، بازار کار، مالیات‌ها و زیر ساخت‌ها) ۱۴. ثبات محیط اقتصاد کلان
۲	افزایش بهره‌وری اقتصاد کشور	۱. افزایش بهره‌وری اقتصاد کشور با اصلاحات و اقدامات لازم به ویژه اصلاحات ساختاری و مدیریتی و کاهش هزینه‌های مبادله و رفع موانع ۲. حداکثرسازی ارزش افزوده و منافع ناشی از سرمایه‌های انسانی، اجتماعی و مادی با تأکید بر اقتصاد دانش پایه ۳. استقرار بودجه‌ریزی عملیاتی و بهبود فرآیند تخصیص منابع کشور براساس منافع اقتصادی و اجتماعی ۴. اصلاح ساختارهای ارزیابی و ارزشیابی، اتخاذ رویکرد نتیجه‌گرا و اجرای حسابرسی عملکرد در دستگاه‌های دولتی ۵. افزایش نرخ رشد ارزش افزوده‌ی بخش‌های صنعت، معدن و صنایع معدنی ۶. تدوین برنامه ملی بهره‌وری انرژی و اعمال سیاست‌های تشویقی نظیر حمایت مالی و فراهم کردن تسهیلات بانکی برای اجرای طرح‌های بهینه‌سازی مصرف و عرضه انرژی و شکل‌گیری نهادهای مردمی و خصوصی برای ارتقاء کارایی انرژی
۳	ورود بخش غیردولتی به اقتصاد	۱. حمایت از تأسیس شرکت‌های غیردولتی برای سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های اکتشاف (نه مالکیت)، بهره‌برداری و توسعه‌ی میادین نفت و گاز کشور به ویژه میادین مشترک در چارچوب سیاست‌های کلی اصل ۴۴ ۲. واگذاری طرح‌های جمع‌آوری، مهار، کنترل و بهره‌برداری از گازهای همراه تولید در کلیه‌ی میادین نفت و تأسیسات صنعت نفت به مردم

ردیف	راهبرد	راهکار
		۳. مشارکت و بهره‌گیری مناسب از ظرفیت نهادهای عمومی غیردولتی در جهت تولید ۴. تقویت انگیزه و عزم ملی و تأکید و تسریع در اجرای کامل سیاست‌های کلی اصل ۴۴ ۵. رعایت انضباط مالی و بودجه‌ای دولت ۶. رفع تبعیض بین بخش دولتی و بخش‌های خصوصی و تعاونی ۷. ساماندهی و حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط در جهت کارآمدسازی آنها ۸. تقویت و حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی در فعالیتهای اقتصادی کشور برابر با سیاست‌های ابلاغی اصل ۴۴ قانون اساسی. ۹. کل بندهای سیاست‌های کلی اصل ۴۴
۴	مبارزه با فساد	۱. تدوین راهبرد ملی مبارزه با فساد و تصویب قوانین مربوط ۲. پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا و ارز از مبادی ورودی تا محل عرضه‌ی آن در بازار ۳. شفاف‌سازی اقتصاد و سالم‌سازی آن ۴. جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه‌های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری و ارزی ۵. اصلاح ساختار نظام قضایی کشور در جهت تضمین عدالت و تأمین حقوق فردی و اجتماعی همراه با سرعت و دقت با اهتمام به سیاست‌های امنیت قضایی ۶. اصلاح و تقویت نظام نظارتی و بازرسی قوه قضاییه بر دستگاه‌های اجرایی و قضایی و نهادها
۵	صرفه‌جویی در هزینه‌های عمومی کشور	۱. تحول اساسی در ساختارها ۲. منطقی‌سازی اندازه‌ی دولت ۳. حذف دستگاه‌های موازی و غیرضرور ۴. حذف هزینه‌های زاید
۶	اصلاح نظام داری	۱. دانش‌گرایی و شایسته‌سالاری مبتنی بر اخلاق اسلامی در نصب و ارتقای مدیران ۲. زمینه‌سازی جذب و نگهداری نیروهای متخصص در استان‌های کمتر توسعه یافته و مناطق محروم ۳. چابک‌سازی، متناسب‌سازی و منطقی ساختن تشکیلات نظام اداری ۴. انعطاف‌پذیری و عدم تمرکز اداری و سازمانی با رویکرد افزایش اثربخشی، سرعت و کیفیت خدمات کشوری ۵. توجه به اثربخشی و کارآیی در فرآیندها و روش‌های اداری به منظور تسریع و تسهیل در ارائه خدمات کشوری ۶. کل‌نگری، همسوسازی، هماهنگی و تعامل اثربخش دستگاه‌های اداری ۷. توسعه نظام اداری الکترونیک ۸. دانش‌بنیان کردن نظام اداری از طریق بکارگیری اصول مدیریت دانش و یکپارچه سازی اطلاعات

ردیف	راهبرد	راهکار
		۹. ارتقای سلامت نظام اداری و رشد ارزش‌های اخلاقی در آن از طریق اصلاح فرآیندهای قانونی و اداری، بهره‌گیری از امکانات فرهنگی و بکارگیری نظام موثر پیشگیری و برخورد با تخلفات ۱۰. کارآمدسازی و هماهنگی ساختارها و شیوه‌های نظارت و کنترل در نظام اداری و یکپارچه سازی اطلاعات

۸. سیاست‌های کلی مرتبط با ایجاد زیرساخت‌ها

سیاست‌های مرتبط با توسعه زیرساخت‌ها مثل حمل و نقل، تکمیل زنجیره تولید و نهاده زمین در این قسمت در نظر گرفته شده‌اند. با تحلیل احکام سیاست‌های کلی مرتبط با ایجاد زیرساخت در دو بعد راهبرد و راهکار به این نتیجه می‌رسیم که ۸ راهبرد اصلی توسعه اقتصاد دریایی بدون راهکار؛ توسعه شبکه حمل و نقل با ۶ راهکار؛ تکمیل زنجیره ارزش با ۳ راهکار؛ افزایش سهم سرمایه‌گذاری زیرساختی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات با ۱ راهکار؛ ایجاد و تقویت زیرساخت‌ها برای تولید محصولات پزشکی با ۴ راهکار؛ حمایت از تولید حرفه‌ای، انبوه و صنعتی مسکن با ۲ راهکار؛ افزایش تولید انرژی با ۶ راهکار و توسعه بخش معدن با ۸ راهکار را می‌توان به منظور ایجاد زیرساخت در جهت جهش تولید در نظر گرفت.

ردیف	راهبرد	راهکار
۱	توسعه اقتصاد دریایی	-
۲	توسعه شبکه حمل و نقل	۱. اولویت بخش ریلی در توسعه حمل و نقل و ایجاد مزیت رقابتی برای آن ۲. اولویت تجهیز شبکه و پایانه‌های باری ریلی ۳. اتصال شبکه ریلی به مراکز بزرگ اقتصادی، تجاری و صنعتی و مبادی ورودی و خروجی مهم کشور ۴. اتصال به شبکه‌های ریلی منطقه‌ای و جهانی به‌ویژه کریدور شمال - جنوب با هدف توسعه صادرات و ترانزیت بار ۵. توسعه و اصلاح شبکه‌های حمل و نقل با توجه به نکات: نگرش شبکه‌یی به توسعه‌ی محورها، آمایش سرزمین، ملاحظات دفاعی - امنیتی، سودآوری ملی، موقعیت ترانزیتی کشور و تقاضا ۶. دستیابی به سهم بیشتر از بازار حمل و نقل بین‌المللی
۳	تکمیل زنجیره ارزش	۱. تکمیل زنجیره‌ی ارزش صنعت نفت و گاز ۲. تکمیل زنجیره تولید از مواد خام تا محصولات نهایی ۳. اصلاح قوانین و مقررات، روش‌ها، ابزارها و فرآیندهای اجرایی برای تکمیل زنجیره‌ی ارزش صنعت نفت و گاز
۴	افزایش سهم سرمایه‌گذاری زیرساختی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات	۱. ایجاد، تکمیل و توسعه‌ی شبکه ملی اطلاعات
۵	ایجاد و تقویت زیرساخت‌ها برای تولید محصولات پزشکی	۱. تقویت زیرساخت‌ها برای تولید فرآورده‌ها و مواد اولیه دارویی ۲. تقویت زیرساخت‌ها برای تولید واکسن ۳. تقویت زیرساخت‌ها برای تولید محصولات زیستی ۴. تقویت زیرساخت‌ها برای تولید ملزومات و تجهیزات پزشکی دارای کیفیت و استاندارد بین‌المللی
۶	حمایت از تولید حرفه‌ای، انبوه و صنعتی مسکن	۱. احیای بافت‌های فرسوده شهری و روستایی از طریق روش‌های کارآمد

ردیف	راهبرد	راهکار
		۲. برنامه‌ریزی دولت در جهت تأمین مسکن گروه‌های کم‌درآمد و نیازمند و حمایت از ایجاد و تقویت موسسات خیریه و ابتکارهای مردمی برای تأمین مسکن اقشار محروم
۷	افزایش تولید انرژی	۱. افزایش بازدهی نیروگاه‌ها ۲. متنوع‌سازی منابع تولید برق ۳. افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر و نوین ۴. گسترش تولید برق از نیروگاه‌های تولید پراکنده، کوچک مقیاس و پربازده برق ۵. تولید همزمان برق و حرارت ۶. تنوع در منابع انرژی کشور (هسته‌ای، بادی، خورشیدی، پیل‌های سوختی و زمین گرمایی)
۸	توسعه بخش معدن	۱. تقویت خلاقیت و ابتکار و دستیابی به فن‌آوری‌های نوین ۲. ارتقاء سطح آموزش و تربیت نیروی انسانی و تعمیق پژوهش و گسترش زمین‌شناسی بنیادی، اقتصادی، مهندسی، محیطی و دریایی برای بهره‌برداری مناسب از ذخایر معدنی کشور ۳. اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور ۴. صادرات مواد معدنی فرآوری شده ۵. استفاده از موقعیت ویژه‌ی زمین‌شناسی ایران ۶. گسترش همکاری‌های بین‌المللی (علمی، فنی، اقتصادی) جهت جذب و جلب دانش و منابع و امکانات داخلی و خارجی در زمینه‌ی اکتشافات معدنی و ایجاد واحدهای فرآوری و تبدیل مواد معدنی به مواد واسطه و مصرفی ۷. تعیین اولویت‌های مناطق دارای ظرفیت معدنی ۸. ایجاد زمینه‌های مناسب برای رشد صنایع معدنی و فلزی در بخش آلیاژها و فلزات گرانبها و عناصر کمیاب و تولید مواد پیشرفته

ه- سیاست‌ها و احکام اقتصادی زودبازده

بررسی احکام سیاستی در خصوص افزایش تولید در بخش اول نشان داد که اولاً، تعداد این احکام در بخش‌های مختلف بسیار زیاد است. ثانیاً، ماهیت آنها به لحاظ دوره زمانی متفاوت است. به بیان دیگر، برخی از این احکام ماهیتی بلندمدت و برخی کوتاه‌مدت دارند. ثالثاً، میزان اثرگذاری آنها بر تولید نیز متفاوت است. به همین دلیل در این بخش و با در نظر گرفتن شرایط موجود کشور و تبعات ناشی از شیوع ویروس کرونا، احکامی که (۱) در کوتاه مدت (حداکثر یکساله) قابلیت اجرا داشته باشند (۲) اثرگذاری سریع‌تر بر تولید داشته و (۳) قابلیت نظارت دقیق‌تر و عینی داشته باشند را جدا کرده و پیشنهاد می‌شود اجرای آنها در دستور کار سال جاری قرار گیرد. به عنوان مثال سیاست "افزایش سهم علم و فناوری در اقتصاد و درآمد ملی" یک سیاست بلندمدت است، در حالی که حکم "اطلاع رسانی در مورد ابعاد و فرصت‌های سرمایه‌گذاری" حکمی است که به آسانی و در کوتاه مدت قابل انجام است و می‌تواند باعث جهت‌دهی منابع مالی گردد، لذا سرعت تأثیرگذاری آن نیز بالا است. شناسایی احکامی که مشخصات سه‌گانه مذکور را داشته باشند می‌تواند در سرعت رسیدن به هدف در زمان باقی‌مانده از سال بسیار مفید

باشد. در ادامه، احکامی که واجد سه ویژگی فوق باشند در هر یک از جداول بخش قبل شناسایی و به عنوان راهکار عملیاتی زودبازده تفکیک شده‌اند. شناسایی و تفکیک این احکام براساس دیدگاه کارشناسی انجام شده است.

۱. سیاست‌های کلی مرتبط با بازار

ردیف	راهبرد	راهکار	دستگاه مخاطب	آدرس حکم
۱	توسعه صادرات	۱. توسعه پیوندهای اقتصادی، تجاری و علمی بویژه با کشورهای منطقه و کشورهای اسلامی	وزارت امور خارجه	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۱۴
		۲. گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت‌های مورد نیاز	وزارت امور اقتصادی و ترابری	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۴
		۳. انعقاد پیمان‌های پولی دو و چندجانبه	بانک مرکزی	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۴
		۴. توسعه‌ی بازارهای دریایی	وزارت راه	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲۳
		۵. اولویت دادن به دیپلماسی اقتصادی	وزارت امور خارجه	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۶۰
		۶. گسترش مشوق‌های توسعه صادرات	وزارت اقتصاد	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۰
		۷. توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه‌ی اقتصادی کشور به منظور گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات	وزارت امور اقتصادی و دارایی	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۱
		۸. ایجاد تنوع در روش‌های فروش نفت	وزارت نفت	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۳
		۹. مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش نفت	وزارت نفت	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۳
		۱۰. افزایش صادرات گاز	وزارت نفت	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۳
		۱۱. افزایش صادرات برق	وزارت نیرو	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۳
		۱۲. افزایش صادرات پتروشیمی	وزارت نفت	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۳
		۱۳. افزایش صادرات فرآورده‌های نفتی	وزارت نفت	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۳
۲	کارآمد کردن نظام توزیع کالاها و خدمات	۱. شفاف و روان‌سازی نظام توزیع	وزارت صمت	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۲۳ سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲۱

^۱ عددی که بعد از عنوان سیاست کلی ذکر شده، شماره بند حکم مورد نظر است.

ردیف	راهبرد	راهکار	دستگاه مخاطب	آدرس حکم
		۲. شفاف و روان سازی نظام قیمت گذاری	وزارت صمت	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، ۲۳
		۳. روزآمدسازی شیوه های نظارت بر بازار	وزارت صمت	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، ۲۳
		۴. کاهش واسطه های غیر ضرور و ناکارآمد در نظام توزیع	وزارت صمت	سیاست های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲۱

۲. سیاست های کلی مرتبط با سرمایه

ردیف	راهبرد	راهکار	دستگاه مخاطب	آدرس حکم
۱	توسعه سرمایه گذاری	۱. اطلاع رسانی در مورد ابعاد و فرصت های سرمایه گذاری	وزارت اقتصاد	سیاست های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱۱
		۲. تأمین مالی فعالیت های خرد و متوسط به وسیله ی نظام بانکی	بانک مرکزی، بانک ها	سیاست های کلی برنامه ششم، ۶
		۳. جذب سرمایه ی ایرانیان خارج از کشور	وزارت خارجه، وزارت اقتصاد	سیاست های کلی برنامه ششم، ۸، ۶۲ سیاست های کلی جمعیت، ۱۲
		۴. حمایت دولت از سرمایه گذاری در مناطق کمتر توسعه یافته و روستایی	وزارت اقتصاد، سازمان برنامه	سیاست های کلی برنامه ششم، ۱۹
		۵. تأسیس صندوق های شراکت یا ضمانت برای سرمایه گذاری خطرپذیر در حوزه های متضمن تحقیق و توسعه	وزارت اقتصاد، معاونت علمی ریاست جمهوری	سیاست های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱۸
		۶. مقابله جدی با استفاده از هر گونه دسترسی اطلاعاتی ویژه	وزارت صمت، وزارت اقتصاد	سیاست های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱۱
۲	جهت دهی به منابع صندوق توسعه ملی	۱. ارائه ی تسهیلات از منابع صندوق توسعه ی ملی به بخش های غیردولتی به صورت ارزی	صندوق توسعه ملی	سیاست های کلی برنامه ششم، ۲-۱۰ سیاست های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱۹

ردیف	راهبرد	راهکار	دستگاه مخاطب	آدرس حکم
		۲. سپرده‌گذاری ارزی حداکثر ۲۰ درصد از منابع ورودی صندوق، نزد بانک‌های عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانک‌های مذکور برای ارائه‌ی تسهیلات ریالی به بخش کشاورزی، صنایع کوچک و متوسط و تعاونی با معرفی صندوق توسعه‌ی ملی	صندوق توسعه ملی، بانک‌های عامل	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۴-۱۰

۳. سیاست‌های کلی مرتبط با تأمین مواد اولیه

ردیف	راهبرد	راهکار	دستگاه مخاطب	آدرس حکم
۱	اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور	۱. افزایش تولید داخلی نهاده‌ها	وزارت جهاد کشاورزی	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۶
		۲. افزایش تولید کالاهای اساسی (بوژه در اقلام وارداتی)	وزارت جهاد کشاورزی	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۶
		۳. تکمیل ظرفیت زنجیره‌ی ارزش افزوده‌ی مواد معدنی	وزارت صمت	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲۹
		۴. اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی مورد نیاز مصارف عمومی یا بخش تولید کشور	وزارت صمت	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲۹ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۶
		۵. ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص	وزارت صمت	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۶
		۶. توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه‌ی اقتصادی کشور در تأمین نیازهای ضروری	وزارت امور اقتصادی و دارایی	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۱

۴. سیاست‌های کلی مرتبط با نیروی کار

ردیف	راهبرد	راهکار	دستگاه مخاطب	آدرس حکم
۱	حفظ و جذب جمعیت در روستاها و مناطق مرزی و کم‌تراکم	۱. حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری در روستا	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	سیاست‌های کلی جمعیت، ۱۰
۲	افزایش بهره‌وری نیروی کار	۲. افزایش انگیزه نیروی کار و اتخاذ انواع تدابیر تشویقی و تنبیهی	وزارت کار، سازمان امور استخدامی	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱، ۱۲ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۳
		۳. توانمندسازی نیروی کار	وزارت کار، سازمان امور استخدامی	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۳

۵. سیاست‌های کلی مرتبط با فن‌آوری

ردیف	راهبرد	راهکار	دستگاه مخاطب	آدرس حکم
۱	توسعه اقتصاد دانش‌بنیان	۱. تأسیس و تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان برای طراحی، مهندسی، ساخت، نصب تجهیزات و انتقال فناوری به‌منظور افزایش خودکفایی در صنایع بالادستی و پایین دستی صنعت نفت.	وزارت نفت، معاونت علمی ریاست جمهوری	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۱۷
		۲. دستیابی به فناوری با کمک دیپلماسی اقتصادی	وزارت خارجه، معاونت علمی ریاست جمهوری	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۶۰
		۳. حمایت مادی و معنوی از فرآیند تبدیل ایده به محصول	معاونت علمی ریاست جمهوری، وزارت صمت	سیاست‌های کلی علم و فناوری، ۲-۵
		۴. حمایت از تولید و صادرات محصولات دانش‌بنیان و متکی بر فناوری‌های بومی بویژه در حوزه‌های دارای مزیت و ظرفیت، با اصلاح امر واردات و صادرات کشور	معاونت علمی ریاست جمهوری، وزارت اقتصاد	سیاست‌های کلی علم و فناوری، ۱-۶
		۵. اهتمام بر انتقال فناوری و کسب دانش طراحی و ساخت برای تولید محصولات در داخل کشور با استفاده از ظرفیت بازار ملی در مصرف کالاهای وارداتی	معاونت علمی ریاست جمهوری، وزارت صمت	سیاست‌های کلی علم و فناوری، ۲-۶ سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲
		۶. استفاده از ظرفیت‌های علمی و فنی ایرانیان مقیم خارج و جذب متخصصان و محققان برجسته سایر کشورها بویژه کشورهای اسلامی حسب نیاز	معاونت علمی ریاست جمهوری، وزارت خارجه	سیاست‌های کلی علم و فناوری، ۳-۶
		۷. توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته	وزارت اقتصاد	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۱
		۸. تسهیل تبدیل دستاوردهای پژوهش به فناوری و حمایت از تجاری‌سازی فناوری	معاونت علمی ریاست جمهوری	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲ سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۳
		۹. توسعه تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (بر اساس شاخص شدت مصرف انرژی)	وزارت صمت	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۱۶

ردیف	راهبرد	راهکار	دستگاه مخاطب	آدرس حکم
۲	گسترش اقتصاد سبز	۱. مدیریت پسماندها و پساب‌ها با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های اقتصادی، اجتماعی، طبیعی و زیست‌محیطی	سازمان حفاظت از محیط زیست	سیاست‌های کلی محیط زیست، ۸-۱

۶. سیاست‌های کلی مرتبط با فرهنگ تولید و مصرف

ردیف	راهبرد	راهکار	دستگاه مخاطب	آدرس حکم
۱	ترویج سبک زندگی اسلامی-ایرانی	۱. ارتقاء روحیه نشاط، امید، خودباوری، نوآوری نظام‌مند، شجاعت علمی و کار جمعی و وجدان کاری	وزارت کار، سازمان امور استخدامی	سیاست‌های کلی علم و فناوری، ۲-۴
		۲. تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد	سازمان صدا و سیما، وزارت فرهنگ	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۲۰
		۳. اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه	ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۲۰
۲	مدیریت مصرف	۱. ترویج مصرف کالاهای داخلی	سازمان صدا و سیما، وزارت فرهنگ	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۸
		۲. توسعه فرهنگ حمایت از سرمایه، کار، کالاها و خدمات ایرانی	سازمان صدا و سیما، وزارت فرهنگ	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱۵

۷. سیاست‌های کلی مرتبط با محیط کسب و کار

ردیف	راهبرد	راهکار	دستگاه مخاطب	آدرس حکم
۱	بهبود مستمر محیط کسب و کار	۱. جلوگیری از ایجاد انحصار در چرخه تولید و تجارت تا مصرف	مرکز ملی رقابت	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲۳ سیاست‌های کلی نظام در امور «تشویق سرمایه‌گذاری»، ۵
		۲. مدیریت منابع ارزی با تاکید بر ثبات ارزش پول ملی	بانک مرکزی	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۷
		۳. تنقیح و اصلاح قوانین و مقررات در جهت بهبود تولید	مجلس شورای اسلامی، معاونت حقوقی ریاست جمهوری، وزارت اقتصاد	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲۰

ردیف	راهبرد	راهکار	دستگاه مخاطب	آدرس حکم
		۴. ثبات نسبی در قوانین	مجلس شورای اسلامی، معاونت حقوقی ریاست جمهوری	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲۰
		۵. حمایت از تولید محصولاتی که عرضه رقابتی آنها با خالص ارز آوری مثبت یا خالص ارزبری منفی همراه باشد	وزارت صمت	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۶
۲	ورود بخش غیردولتی به اقتصاد	۱. حمایت از تأسیس شرکت‌های غیردولتی برای سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های اکتشاف (نه مالکیت)، بهره‌برداری و توسعه‌ی میداین نفت و گاز کشور به ویژه میداین مشترک در چارچوب سیاست‌های کلی اصل ۴۴	وزارت نفت	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۱۲
		۲. ساماندهی و حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط در جهت کارآمدسازی آنها	وزارت کار، وزارت صمت	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۹
		۳. تقویت و حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی در فعالیت‌های اقتصادی کشور برابر با سیاست‌های ابلاغی اصل ۴۴ قانون اساسی	وزارت اقتصاد، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	سیاست‌های کلی «تشویق سرمایه‌گذاری»، ۲ و ۱۱
۳	مبارزه با فساد	۱. پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا و ارز از مبادی ورودی تا محل عرضه‌ی آن در بازار	ستاد مقابله با قاچاق کالا و ارز	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۵۸
		۲. اصلاح و تقویت نظام نظارتی و بازرسی قوه قضاییه بر دستگاه‌های اجرایی و قضایی و نهادها	قوه قضاییه	سیاست‌های کلی امنیت قضایی، ۸
۴	اصلاح نظام اداری	۱. توسعه نظام اداری الکترونیک	سازمان امور اداری و استخدامی	سیاست‌های کلی اصلاح نظام اداری
		۲. حذف هزینه‌های زاید اداره کشور	سازمان برنامه و بودجه، کلیه دستگاه‌ها	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۶

۸. سیاست‌های کلی مرتبط با ایجاد زیرساخت‌ها

ردیف	راهبرد	راهکار	دستگاه مخاطب	آدرس حکم
۱	توسعه شبکه حمل‌ونقل	۱. اولویت بخش ریلی در توسعه‌ی حمل‌ونقل شهری و برون شهری	وزارت راه	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲۴ سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف، ۷
		۲. اولویت تجهیز شبکه و پایانه‌های باری ریلی	وزارت راه	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲۵

ردیف	راهبرد	راهکار	دستگاه مخاطب	آدرس حکم
		۳. اتصال شبکه ریلی به مراکز بزرگ اقتصادی، تجاری و صنعتی و مبادی ورودی و خروجی مهم کشور	وزارت راه	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲۵
		۴. اتصال به شبکه‌های ریلی منطقه‌ای و جهانی به ویژه کریدور شمال - جنوب با هدف توسعه صادرات و ترانزیت بار	وزارت راه	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲۵
۲	ایجاد و تقویت زیرساخت‌ها برای تولید	۱. تقویت زیرساخت‌ها برای تولید فرآورده‌ها و مواد اولیه دارویی	وزارت بهداشت	سیاست‌های کلی سلامت، ۴
	برای تولید محصولات پزشکی	۲. تقویت زیرساخت‌ها برای تولید واکسن	وزارت بهداشت	سیاست‌های کلی سلامت، ۴
۳	حمایت از تولید حرفه‌ای، انبوه و صنعتی مسکن	۱. حمایت از تولید حرفه‌ای، انبوه و صنعتی مسکن	وزارت مسکن، راه و شهرسازی	سیاست‌های کلی نظام در امور «مسکن»، ۶
۴	افزایش تولید انرژی	۱. گسترش تولید برق از نیروگاه‌های تولید پراکنده، کوچک مقیاس و پربازده برق	وزارت نیرو	سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف، ۷
۵	توسعه بخش معدن	۱. اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور ۲. صادرات مواد معدنی فرآوری شده ۳. استفاده از موقعیت ویژه زمین‌شناسی ایران ۴. گسترش همکاری‌های بین‌المللی (علمی، فنی، اقتصادی) جهت جذب و جلب دانش و منابع و امکانات داخلی و خارجی در زمینه اکتشافات معدنی و ایجاد واحدهای فرآوری و تبدیل مواد معدنی به مواد واسطه و مصرفی ۵. تعیین اولویت‌های مناطق دارای ظرفیت معدنی	وزارت صمت	سیاست‌های کلی نظام در بخش معدن، ۲، ۳، ۴

و- تفکیک راهکارها براساس دستگاه‌های مخاطب

در این بخش از گزارش با توجه به دستگاه‌های مخاطب تعیین شده در جداول بند قبل، طبقه‌بندی راهکارها براساس دستگاه‌های مخاطب صورت می‌گیرد که پیگیری و اولویت دادن به این راهکارها از دستگاه‌های مخاطب مورد اهمیت می‌باشد.

۱. وزارت صمت

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	اولویت دادن به تأمین مواد مورد نیاز صنایع داخلی کشور	سیاست‌های کلی نظام در بخش معدن، ۲، ۳، ۴
۲	صادرات مواد معدنی فرآوری شده	

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۳	استفاده از موقعیت ویژه‌ی زمین‌شناسی ایران	
۴	گسترش همکاری‌های بین‌المللی (علمی، فنی، اقتصادی) جهت جذب و جلب دانش و منابع و امکانات داخلی و خارجی در زمینه‌ی اکتشافات معدنی و ایجاد واحدهای فرآوری و تبدیل مواد معدنی به مواد واسطه و مصرفی	
۵	تعیین اولویت‌های مناطق دارای ظرفیت معدنی	
۶	ساماندهی و حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط در جهت کارآمدسازی آنها	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۹
۷	حمایت از تولید محصولاتی که عرضه رقابتی آنها با خالص ارز آوری مثبت یا خالص ارزبری منفی همراه باشد	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۶
۸	توسعه‌ی تولید کالاهای دارای بازدهی بهینه (بر اساس شاخص شدت مصرف انرژی)	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۱۶
۹	اهتمام بر انتقال فناوری و کسب دانش طراحی و ساخت برای تولید محصولات در داخل کشور با استفاده از ظرفیت بازار ملی در مصرف کالاهای وارداتی	سیاست‌های کلی علم و فناوری، ۲-۶ سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲
۱۰	حمایت مادی و معنوی از فرآیند تبدیل ایده به محصول	سیاست‌های کلی علم و فناوری، ۲-۵
۱۱	افزایش تولید داخلی نهاده‌ها	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۶
۱۲	افزایش تولید کالاهای اساسی (بویژه در اقلام وارداتی)	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۶
۱۳	تکمیل ظرفیت زنجیره‌ی ارزش افزوده‌ی مواد معدنی	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲۹
۱۴	اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی مورد نیاز مصارف عمومی یا بخش تولید کشور	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲۹
۱۵	ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۶
۱۶	مقابله جدی با استفاده از هر گونه دسترسی اطلاعاتی ویژه	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱۱
۱۷	شفاف و روان‌سازی نظام توزیع	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۲۳ سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲۱
۱۸	شفاف و روان‌سازی نظام قیمت‌گذاری	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۲۳
۱۹	روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۲۳
۲۰	کاهش واسطه‌های غیر ضرور و ناکارآمد در نظام توزیع	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲۱

۲. وزارت نیرو

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	گسترش تولید برق از نیروگاه‌های تولید پراکنده، کوچک مقیاس و پربازده برق	سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف، ۷
۲	افزایش صادرات برق	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۳

۳. وزارت مسکن، راه و شهرسازی

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	حمایت از تولید حرفه‌ای، انبوه و صنعتی مسکن	سیاست‌های کلی نظام در امور «مسکن»، ۶
۲	اولویت بخش ریلی در توسعه حمل‌ونقل شهری و برون شهری	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲۴ سیاست‌های کلی اصلاح الگوی مصرف، ۷
۳	اولویت تجهیز شبکه و پایانه‌های باری ریلی	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲۵
۴	اتصال شبکه ریلی به مراکز بزرگ اقتصادی، تجاری و صنعتی و مبادی ورودی و خروجی مهم کشور	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲۵
۵	اتصال به شبکه‌های ریلی منطقه‌ای و جهانی به ویژه کریدور شمال – جنوب با هدف توسعه صادرات و ترانزیت بار	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲۵
۶	توسعه بازارهای دریایی	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲۳

۴. وزارت بهداشت

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	تقویت زیرساخت‌ها برای تولید فرآورده‌ها و مواد اولیه دارویی	سیاست‌های کلی سلامت، ۴
۲	تقویت زیرساخت‌ها برای تولید واکسن	سیاست‌های کلی سلامت، ۴

۵. سازمان برنامه و بودجه

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	حذف هزینه‌های زاید اداره کشور	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۶
۲	حمایت دولت از سرمایه‌گذاری در مناطق کمتر توسعه‌یافته و روستایی	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۱۹

۶. سازمان امور اداری و استخدامی

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	توسعه نظام اداری الکترونیک	سیاست‌های کلی اصلاح نظام اداری

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۲	ارتقاء روحیه نشاط، امید، خودباوری، نوآوری نظام‌مند، شجاعت علمی و کار جمعی و وجدان کاری	سیاست‌های کلی علم و فناوری، ۴-۲
۳	افزایش انگیزه نیروی کار و اتخاذ انواع تدابیر تشویقی و تنبیهی	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱ سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱۲ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۳
۴	توانمندسازی نیروی کار	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۳

۷. قوه قضاییه

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	اصلاح و تقویت نظام نظارتی و بازرسی قوه قضاییه بر دستگاه‌های اجرایی و قضایی و نهادها	سیاست‌های کلی امنیت قضایی، ۸

۸. ستاد مقابله با قاچاق کالا و ارز

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	پیشگیری و مقابله با قاچاق کالا و ارز از مبادی ورودی تا محل عرضه آن در بازار	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۵۸

۹. وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	ساماندهی و حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط در جهت کارآمدسازی آنها	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۹
۲	تقویت و حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی در فعالیتهای اقتصادی کشور برابر با سیاست‌های ابلاغی اصل ۴۴ قانون اساسی	سیاست‌های کلی «تشویق سرمایه‌گذاری»، ۲ و ۱۱
۳	افزایش انگیزه نیروی کار و اتخاذ انواع تدابیر تشویقی و تنبیهی	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱، ۱۲ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۳
۴	توانمندسازی نیروی کار	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۳
۵	حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری در روستا	سیاست‌های کلی جمعیت، ۱۰

۱۰. وزارت اقتصاد و دارایی

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	تقویت و حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و تعاونی در فعالیتهای اقتصادی کشور برابر با سیاست‌های ابلاغی اصل ۴۴ قانون اساسی	سیاست‌های کلی «تشویق سرمایه‌گذاری»، ۲ و ۱۱
۲	توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه اقتصادی کشور به منظور انتقال فناوری‌های پیشرفته	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۱

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۳	حمایت از تولید و صادرات محصولات دانش بنیان و متکی بر فناوری های بومی بویژه در حوزه های دارای مزیت و ظرفیت، با اصلاح امر واردات و صادرات کشور	سیاست های کلی علم و فناوری، ۶-۱
۴	توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه ی اقتصادی کشور در تأمین نیازهای ضروری	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۱
۵	اطلاع رسانی در مورد ابعاد و فرصت های سرمایه گذاری	سیاست های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱۱
۶	جذب سرمایه ی ایرانیان خارج از کشور	سیاست های کلی برنامه ششم، ۸، ۶۲، سیاست های کلی جمعیت، ۱۲
۷	حمایت دولت از سرمایه گذاری در مناطق کمتر توسعه یافته و روستایی	سیاست های کلی برنامه ششم، ۱۹
۸	تأسیس صندوق های شراکت یا ضمانت برای سرمایه گذاری خطرپذیر در حوزه های متضمن تحقیق و توسعه	سیاست های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱۸
۹	گسترش خدمات تجارت خارجی و ترانزیت و زیرساخت های مورد نیاز	سیاست های کلی برنامه ششم، ۴
۱۰	گسترش مشوق های توسعه صادرات	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۰
۱۱	توسعه حوزه عمل مناطق آزاد و ویژه ی اقتصادی کشور به منظور گسترش و تسهیل تولید، صادرات کالا و خدمات	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۱
۱۲	مقابله جدی با استفاده از هر گونه دسترسی اطلاعاتی ویژه	سیاست های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱۱
۱۳	تنقیح و اصلاح قوانین و مقررات در جهت بهبود تولید	سیاست های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲۰

۱۱. وزارت نفت

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	حمایت از تأسیس شرکت های غیردولتی برای سرمایه گذاری در فعالیتهای اکتشاف (نه مالکیت)، بهره برداری و توسعه ی میداین نفت و گاز کشور به ویژه میداین مشترک در چارچوب سیاست های کلی اصل ۴۴	سیاست های کلی برنامه ششم، ۱۲
۲	ایجاد تنوع در روش های فروش نفت	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۳
۳	مشارکت دادن بخش خصوصی در فروش نفت	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۳
۴	افزایش صادرات گاز	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۳
۵	افزایش صادرات پتروشیمی	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۳
۶	افزایش صادرات فرآورده های نفتی	سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی، ۱۳

۱۲. معاونت حقوقی ریاست جمهوری

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	تنقیح و اصلاح قوانین و مقررات در جهت بهبود تولید	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲۰
۲	ثبات نسبی در قوانین	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲۰

۱۳. مجلس شورای اسلامی

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	تنقیح و اصلاح قوانین و مقررات در جهت بهبود تولید	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲۰
۲	ثبات نسبی در قوانین	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲۰

۱۴. بانک مرکزی

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	مدیریت منابع ارزی با تاکید بر ثبات ارزش پول ملی	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۷
۲	تأمین مالی فعالیت‌های خرد و متوسط به وسیله‌ی نظام بانکی	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۶
۳	سپرده‌گذاری ارزی حداکثر ۲۰ درصد از منابع ورودی صندوق، نزد بانک‌های عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانک‌های مذکور برای ارائه‌ی تسهیلات ریالی به بخش کشاورزی، صنایع کوچک و متوسط و تعاونی با معرفی صندوق توسعه‌ی ملی	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۴- ۱۰

۱۵. مرکز ملی رقابت

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	جلوگیری از ایجاد انحصار در چرخه تولید و تجارت تا مصرف	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲۳ سیاست‌های کلی نظام در امور «تشویق سرمایه‌گذاری»، ۵

۱۶. وزارت فرهنگ

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه گذاری و اشتغال مولد	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۲۰
۲	ترویج مصرف کالاهای داخلی	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۸
۳	توسعه فرهنگ حمایت از سرمایه، کار، کالاها و خدمات ایرانی	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱۵

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	تقویت فرهنگ جهادی در ایجاد ارزش افزوده، تولید ثروت، بهره‌وری، کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و اشتغال مولد	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۲۰
۲	ترویج مصرف کالاهای داخلی	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۸
۳	توسعه فرهنگ حمایت از سرمایه، کار، کالاها و خدمات ایرانی	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱۵

۱۸. سازمان حفاظت از محیط زیست

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	مدیریت پسماندها و پساب‌ها با بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های اقتصادی، اجتماعی، طبیعی و زیست‌محیطی	سیاست‌های کلی محیط زیست، ۸-۱

۱۹. معاونت علمی ریاست جمهوری

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	دستیابی به فناوری با کمک دیپلماسی اقتصادی	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۶۰
۲	حمایت مادی و معنوی از فرآیند تبدیل ایده به محصول	سیاست‌های کلی علم و فناوری، ۵-۲
۳	حمایت از تولید و صادرات محصولات دانش‌بنیان و متکی بر فناوری‌های بومی بویژه در حوزه‌های دارای مزیت و ظرفیت، با اصلاح امر واردات و صادرات کشور	سیاست‌های کلی علم و فناوری، ۶-۱
۴	اهتمام بر انتقال فناوری و کسب دانش طراحی و ساخت برای تولید محصولات در داخل کشور با استفاده از ظرفیت بازار ملی در مصرف کالاهای وارداتی	سیاست‌های کلی علم و فناوری، ۶-۲ سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲
۵	استفاده از ظرفیت‌های علمی و فنی ایرانیان مقیم خارج و جذب متخصصان و محققان برجسته سایر کشورها بویژه کشورهای اسلامی حسب نیاز	سیاست‌های کلی علم و فناوری، ۶-۳
۶	تسهیل تبدیل دستاوردهای پژوهش به فناوری و حمایت از تجاری‌سازی فناوری	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۲ سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۳
۷	تأسیس صندوق‌های شراکت یا ضمانت برای سرمایه‌گذاری خطرپذیر در حوزه‌های متضمن تحقیق و توسعه	سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱۸
۸	تأسیس و تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان برای طراحی، مهندسی، ساخت، نصب تجهیزات و انتقال فناوری به منظور افزایش خودکفایی در صنایع بالادستی و پایین دستی صنعت نفت.	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۱۷

۲۰. صندوق توسعه ملی

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	ارائه تسهیلات از منابع صندوق توسعه ملی به بخش‌های غیردولتی به صورت ارزی	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۲-۱۰

ردیف	راهکار	آدرس حکم
		سیاست‌های کلی حمایت از کار و سرمایه ایرانی، ۱۹
۲	سپرده‌گذاری ارزی حداکثر ۲۰ درصد از منابع ورودی صندوق، نزد بانک‌های عامل در قبال اخذ خط اعتباری ریالی از بانک‌های مذکور برای ارائه‌ی تسهیلات ریالی به بخش کشاورزی، صنایع کوچک و متوسط و تعاونی با معرفی صندوق توسعه‌ی ملی	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۴-۱۰

۲۱. ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	اعطای نشان اقتصاد مقاومتی به اشخاص دارای خدمات برجسته در این زمینه	سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، ۲۰

۲۲. وزارت خارجه و امور بین الملل

ردیف	راهکار	آدرس حکم
۱	توسعه پیوندهای اقتصادی، تجاری و علمی بویژه با کشورهای منطقه و کشورهای اسلامی	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۱۴
۲	جذب سرمایه‌ی ایرانیان خارج از کشور	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۸، ۶۲ سیاست‌های کلی جمعیت، ۱۲
۳	دستیابی به فناوری با کمک دیپلماسی اقتصادی	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۶۰
	اولویت دادن به دیپلماسی اقتصادی	سیاست‌های کلی برنامه ششم، ۶۰
۴	استفاده از ظرفیت‌های علمی و فنی ایرانیان مقیم خارج و جذب متخصصان و محققان برجسته سایر کشورها بویژه کشورهای اسلامی حسب نیاز	سیاست‌های کلی علم و فناوری، ۳-۶

هـ - جمع بندی

جهش تولید مهمترین راهکار برای فائق آمدن بر مشکلات فعلی اقتصاد کشور است که در اثر تحریم‌های بین المللی و شیوع کرونا ایجاد شده است ولی نکته اینجاست که تولید در اقتصاد به معنای مجموع ارزش افزوده‌های ایجاد شده در بخش‌های مختلف اقتصادی است که این ارزش افزوده تحت تأثیر مولفه‌های مختلفی قرار دارند و سیاست‌های مختلفی می‌توانند این مولفه‌ها را تقویت کرده و یا تضعیف نمایند. در این گزارش، تلاش شد ضمن احصا کلیه مولفه‌های موثر بر تولید، سیاست‌ها یا احکامی که اثر مثبت بر آن مولفه‌ها دارند، شناسایی و طبقه بندی گردد. در این راستا، مشخص گردید که مجموعاً ۷۴ راهکار را در قالب ۲۰ راهبرد به عنوان احکام موثر بر تولید در بین سیاست‌های کلی وجود دارند که آثار آنها بر تولید سریع و اثربخش خواهد بود و اولویت دادن به اجرای این احکام و سیاست‌ها توسط دستگاه‌های مخاطب موجب پیشرفت روزافزون برای جهش در زمینه تولید می‌باشد. بدین صورت وزارت صمت با بیشترین تعداد راهکار (۲۰ راهکار) و پس از آن وزارت اقتصاد و دارایی با در بر گرفتن ۱۳ راهکار، در اولویت راهکارهای اثر بخش بر جهش تولید تعیین شد و همچنین نهادهایی همچون ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی، سازمان حفاظت از محیط زیست، قوه قضاییه و ستاد مقابله با قاچاق کالا و ارز با یک حکم یا سیاست می‌توانند در این راستا موثر واقع گردند.

^۱ عددی که بعد از عنوان سیاست کلی ذکر شده، شماره بند حکم مورد نظر است.